

УДК 633.367:631.53.04:631.816.1

Смульська І. В., завідувачка сектору

Дутова Г. А., кандидат с.-г. наук, науковий співробітник

Михайлик С. М., кандидат с.-г. наук, старший науковий співробітник

Український інститут експертизи сортів рослин

e-mail: psp.uisest@gmail.com

СТАН СОРТОВИХ РЕСУРСІВ РАННЬОСТИГЛИХ СОРТІВ СОНЯШНИКА ОДНОРІЧНОГО (*HELIANTHUS ANNUUS L.*) У 2023 РОЦІ

Україна займає третину світового ринку виробництва соняшника, а по виробництву олії – перша в світі. Соняшник – одна з головних культур у сівозміні українських аграріїв та має стабільно високу рентабельність. Комплексне вивчення та оцінювання ранньостиглих сортів соняшника однорічного (*Helianthus annuus L.*) за основними господарсько-цінними показниками є актуальним.

Подано результати польових та лабораторних досліджень ранньостиглих сортів соняшника однорічного. Найвищу урожайність сорти іноземної селекції продемонстрували у зоні Лісостепу: `ЛГ58390` – 4,32 т/га, `МАС 804Ж` – 4,26 т/га, `МАС 817П` – 4,23 т/га. Серед вітчизняних – сорти: `Арден` – 4,42 т/га, `Спрінгфілд` – 4,25 т/га, `Тіакі` – 4,10 т/га. У степовій зоні мали найвищі показники урожайності сорти: `Кентавр` – 2,91 т/га, `Арден` – 2,9 т/га, `Елін` – 2,79 т/га.

У сорту `ЛГ58390` маса 1000 насінин за ґрунтово-кліматичними зонами становить: Степ – 57,8 г, Лісостеп – 70,7 г, що відповідає показникам врожайності. Сорт має середній вміст олії в насінні: у зоні Степу – 48,3% та Лісостепу – 49%. Сорт `МАС 804Ж` має середній вміст олії в зонах Степу – 47,2%, Лісостепу – 49,6%. Маса 1000 насінин становить у зоні Степу – 65,4 г, Лісостепу – 75,7 г. Сорт `МАС 817П` має середній

вміст олії в зонах Степу – 48,0%, Лісостепу – 48,3%. Маса 1000 насінин становить у зоні Степу – 58,1 г, Лісостепу – 68,2 г, Полісся – 135,8 г. Сорт `Арден` має низький вміст олії в зонах Степу – 46,5%, Лісостепу – 46,8%. Маса 1000 насінин становить у зоні Степу – 52,6 г, Лісостепу – 68,8 г. Сорт `Спрінгфілд` має високий вміст олії в зоні Лісостепу – 51,0%. Маса 1000 насінин становить у зоні Лісостепу – 66,0 г. Сорт `Тіакі` має середній вміст олії в зоні Лісостепу – 47,2%. Маса 1000 насінин становить у зоні Лісостепу – 66,2 г. Сорт `Кентавр` має середній вміст олії в зонах Степу – 48,8%, Лісостепу – 48,4%. Маса 1000 насінин становить у зоні Степу – 52,8 г, Лісостепу – 67,5 г. Сорт `Елін` має середній вміст олії в зонах Степу – 48,1%, Лісостепу – 48,4%. Маса 1000 насінин становить у зоні Степу – 50,1 г, Лісостепу – 68,3 г. Сорти мають стійкість до вилягання, обсіпання, посухи та проти іржі, фомозу, сірої і білої гнилі.

За результатами досліджень встановлено, що сорти соняшника однорічного `ЛГ58390`, `МАС 817П`, `МАС 804Ж`, `Арден`, `Кентавр`, `Елін` рекомендовані для вирощування у степовій, лісостеповій зонах. Тільки у лісостеповій зоні рекомендовані сорти `Спрінгфілд`, `Тіакі`. Найкращі показники якості насіння за вмістом олії має насіння, отримане в зоні Лісостепу.

УДК 633.11:631.527

Солонечна О. В., кандидат с.-г. наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник

Музафарова В. А., кандидат с.-г. наук, зав. лабораторії генетичних ресурсів зернових культур

Інститут рослинництва імені В. Я. Юр'єва НААН України

e-mail: ncrgru@gmail.com

ВИХІДНИЙ МАТЕРІАЛ ДЛЯ СЕЛЕКЦІЇ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО НА ПРОДУКТИВНІСТЬ

Ячмінь є однією з найпоширеніших зернових колосових культур в світі, в тому числі і в Україні. Завдяки невибагливості до умов вирощування та швидкості зростання ячмінь вирощують всюди, де можливе землеробство. Проте успішна реалізація потенціалу врожайності ячменю можлива лише за умов застосування інтенсивних технологій вирощування та використання нових перспективних сортів, які б відповідали сучасним вимогам сільськогосподарського виробництва. Актуальним є постійний пошук, вивчення та використання нового генетичного різноманіття в якості вихідного матеріалу для селекції.

Метою наших досліджень була оцінка колекційних зразків ячменю ярого за рівнем урожайності в умовах східної частини Лісостепу Украй-

ни та виділення цінних джерел для використання в селекційному процесі.

Дослідження проводили в Інституті рослинництва імені В. Я. Юр'єва НААН у 2017–2019 рр. Предметом досліджень були 23 зразки ячменю ярого колекції Національного центру генетичних ресурсів рослин України різного еколого-географічного походження.

Посів проводили ручними та селекційними сівалками ССФЖ 7 в оптимальні для культури строки. Повторень 1–3. Норма висіву 4,5 млн шт./га. Площа ділянок 0,75 м² та 2 м². Ширина міжрядь 15 см. Попередник – горох на зерно. Стандарт висівали через 20 номерів колекційних зразків. Математичну обробку одержаних результатів проводили за В. А. Доспеховим.